

УДК: [377.3:338.46]:17.023.36-027.561

МЕТОДИ МОТИВАЦІЇ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ СФЕРИ ПОСЛУГ ДО БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ В НАВЧАЛЬНИХ ЦЕНТРАХ

Алла Онищенко,
аспірантка Інституту професійної освіти НАПН України,
м. Київ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-6098-8792>
e-mail: partnerplus@ukr.net

Анотація. Розвиток мотивації у кваліфікованих робітників сфери послуг у навчальних центрах передбачає формування у них цінностей до усвідомлення значення безперервного професійного розвитку для успішної професійної діяльності та кар'єрного зростання. Проаналізовано методи реалізації педагогічної умови щодо розвитку мотивації у здобувачів професійної освіти, визначено найбільш ефективні методи мотивації розвитку професійної компетентності кваліфікованих робітників сфери послуг, а саме: пояснення значимості неперервного професійного розвитку, його суспільної значущості та особистої цінності; залучення до формування змісту, форм і методів навчання; апелювання до професійного та життєвого досвіду студентів; заохочення до активності та самостійності в навчанні; створення ситуацій відчуття успіху; саморекламування, закріплення позитивного результату.

Ключові слова: професійна компетентність; кваліфіковані робітники; сфера послуг; мотивація, методи мотивації.

METHODS OF MOTIVATING SKILLED WORKERS IN THE SERVICE SECTOR FOR CONTINUOUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT IN TRAINING CENTERS

Alla Onyshchenko,
PhD student at the Institute of Vocational Education of NAPS of Ukraine,
Kyiv, Ukraine

Abstract. The development of motivation in skilled workers in the service sector in training centers involves the formation of values in them to realize the importance of continuous professional development for successful professional activity and career growth. The methods of implementing the pedagogical condition for the development of motivation in vocational education students are analyzed, the most effective methods of motivating the development of professional competence of skilled service workers are identified, namely: explaining the importance of continuous professional development, its social significance and personal value; involvement in the formation of content, forms and methods of teaching; appealing to the professional and life experience of students; encouraging activity and independence in learning; creating situations of feeling of success.

Key words: professional competence, skilled workers, service sector, motivation, methods of motivation.

Розвиток мотивації під час цілісного педагогічного процесу спонукає фахівців сфери послуг до усвідомлення цінності безперервного професійного розвитку для успішної професійної діяльності та для формування бажаної кар'єрної траєкторії. Підвищення рівня мотивації кваліфікованих робітників сфери послуг до самовдосконалення, самоосвіти, самонавчання та розвитку професійної компетентності на засадах безперервності освіти забезпечує ефективність навчання завдяки стимулюванню у здобувачів освіти зацікавленості в навчально-пізнавальній діяльності, розвитку активної позиції щодо удосконалення професійних знань та умінь, формування економічної грамотності і бізнес-умінь.

Варто відмітити, що питанню мотивації навчання присвячено багато праць, зокрема таких учених: М. В. Артюшина, О. М. Богоніс, Ю. В. Гвоздецька, І. А. Філімонов, Л. І. Короткова, О. В. Паржницький, Т. Є. Христова, І. В. Ребар та ін., які переконані, що результативність навчання за напрямками залежить від мотиваційного компонента структури педагогічного процесу.

Однак необхідно зауважити, що дослідженню питання підвищення рівня мотивації кваліфікованих робітників сфери послуг до безперервного професійного удосконалення в навчальних центрах приділено мало уваги, що спонукає нас до детального вивчення цієї теми.

За твердженням Л. І. Короткової, формування позитивної мотивації до оволодіння сучасними виробничими технологіями майбутніми фахівцями сфери послуг передбачає заохочення здобувачів освіти до свідомого засвоєння компетентностей, індивідуального розвитку через самоосвіту, самовдосконалення, самопізнання та самооцінку (Короткова, 2020, с. 58, 59).

Важливість мотиваційної складової педагогічного процесу в своїй праці відмічають і дослідники Т. Є. Христова та І. В. Ребар, які стверджують, що першою педагогічною умовою підвищення рівня професійної компетентності вчителів є забезпечення позитивної динаміки розвитку цілісного ставлення спеціалістів до професійного самовдосконалення і саморозвитку в період підвищення кваліфікації та в її основу покладено усвідомлений і цілеспрямований вибір фахівця щодо ціннісного ставлення до власного творчого самовдосконалення та саморозвитку (Христова, & Ребар, 2020, с. 120).

Такої ж думки дотримується і науковець О. Паржницький, виокремивши мотиваційний компонент, а саме: підвищення мотивації майбутніх робітників до навчання та інтересу до професійної діяльності – першою педагогічною умовою формування їхньої професійної компетентності (Паржницький, 2016, с. 137).

У свою чергу вчені Ю. В. Гвоздецька, І. А. Філімонова переконані, що забезпечення позитивної мотивації до оволодіння майбутньою професією є пріоритетною педагогічною умовою, яка сприяє формуванню професійної

компетентності майбутніх фахівців у галузі харчових технологій. У відповідності з цим твердженням, науковці також зазначають умови, завдяки яким відбувається реалізація забезпечення позитивної мотивації: створення сприятливого психологічного клімату в навчальному колективі; особистісно-орієнтована педагогічна взаємодія; формування й розвиток інформаційної і пізнавальної потреб. Учені перераховують також методи, при використанні яких у фаховій підготовці посилюється мотиваційний компонент: метод формування пізнавального інтересу та метод формування почуття обов'язку і відповідальності у навчанні (Гвоздецька, & Філімонова, 2018, с. 196–199).

З огляду на об'єкт нашого дослідження, а саме: розвиток професійної компетентності кваліфікованих робітників сфери послуг, варто наголосити на важливості використання різноманітних методів та прийомів стимулювання навчання для забезпечення позитивної мотивації до безперервного професійного удосконалення.

Науковиця М. В. Артюшина для мотивування і стимулювання навчальної діяльності студентів виокремлює такі методи: формування пізнавальних інтересів і розвитку позитивного емоціонального ставлення до навчання; формування обов'язку і відповідальності в навчанні; використання мотиваційного впливу навчальної групи; психологічного впливу викладача; подолання перешкод у навчанні (Артюшина, 2013, с. 28–30).

У свою чергу науковиця О. М. Богоніс методами та прийомами мотивації навчання майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу визначає: метод комунікативної атаки (дає змогу швидко мобілізувати аудиторію до навчання); метод залучення до управління навчальним процесом (мотивує до відповідальності); сугестія (навіювання) – формує думку студентів про потребу навчатися через апелювання педагога до підсвідомості учнів, застосовуючи прийоми періодичного повторення однієї і тієї ж думки); метод закріплення позитивного враження (мотивація та стимулювання подальшої самостійної роботи студентів) (Богоніс, 2018, с. 88, 89).

Взявши до уваги аналіз літературних джерел та власний педагогічний досвід, а також з урахуванням об'єкту дослідження, нами виділені методи мотивації, які можуть застосовуватись в цілісному педагогічному процесі розвитку професійної компетентності фахівців сфери послуг:

– метод пояснення значимості неперервного професійного розвитку, його суспільної значущості та особистої цінності. Здійснюється цей метод через наведення прикладів успішної професійної реалізації; розповіді про професійне становлення майстрів-експертів, які сформували власний бренд;

– метод залучення до формування змісту, форм і методів навчання. Реалізовується через прояснення потреб розвитку професійних знань і умінь з подальшим спільним зі студентами плануванням освітніх послуг, вибором змісту, форм і методів;

– метод апелювання до професійного та життєвого досвіду студентів, що демонструє актуальність навчання для подальшого практичного використання отриманих знань, тобто носить прикладний характер. Реалізовується через

залучення студентів до розв'язування реальних проблемних професійних ситуацій, відтворення успішного професійного та життєвого досвіду;

– метод заохочення до активності та самостійності в навчанні. Здійснюється через допомогу студентам у постановці освітніх та кар'єрних цілей, в реалізації навчальної діяльності та в рефлексії;

– метод мотивації успіхом, а саме створення у студентів відчуття успіху – переживання радощів від досягнутого результату, що зміцнює впевненість у власних силах та посилює бажання вчитися. На практиці може бути реалізований завдяки «Портфолію майстерності фахівця сфери послуг», що спонукає студентів до участі в різноманітних заходах з підвищення рівня професійної компетентності: тренінгах з освоєння інноваційних технологій, майстер-класах експертів галузі, науково-практичних конференціях, а також до участі у конкурсах фахової майстерності;

– метод саморекламування – метод, який полягає у формуванні вміння виділяти свої сильні професійні сторони, що засвідчуються відповідною професійною компетентністю і кваліфікацією та виокремлювати ключові компетенції, які уможливають успішну реалізацію в професії. Може реалізовуватись через написання власного резюме та самопрезентацію під час тренінгових занять;

– метод закріплення позитивного результату – дозволяє виділити, охарактеризувати і закріпити досягнення в навчанні, підкріпивши їх позитивними емоціями, та націлити студентів на подальшу самостійну роботу, таким чином простимулювавши до саморозвитку і самонавчання. Як прийоми можуть використовуватись: шкалювання рівня досягнення поставлених цілей та мети на початку заняття, виокремлення набутих в ході заняття нових чи модернізованих знань та умінь, надання емоційної характеристики атмосфері заняття, застосування влучної цитати чи метафори, висловлення подяки.

Отже, зазначені методи спрямовані на підвищення рівня мотивації кваліфікованих робітників сфери послуг до безперервного професійного удосконалення, стимулюють до самоосвіти та саморозвитку, активізують пізнавальну діяльність, сприяють розвитку творчого потенціалу, спонукають до самовизначення та допомагають у самореалізації.

Список використаних джерел:

Артюшина, М. В. (2013). Методи і прийоми мотивування і стимулювання навчальної діяльності студентів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 3, 28–30.

Богоніс, О. М. (2018). *Формування економічної компетентності майбутніх молодших спеціалістів готельного та ресторанного сервісу в професійному коледжі* [Дисертація кандидата пед. наук, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України]. http://ipood.com.ua/data/avtoreferaty_i_dysertatsii/2018/diser_BOGONIS_pas.pdf

Гвоздецька, Ю. В., & Філімонова І. А. (2018). Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі харчових технологій у процесі фахової підготовки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 05: Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 2(60), 196–199. https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/8528/1/Gvozdecka_Filimonova.pdf

Короткова, Л. І. (2020). *Професійна підготовка майбутніх фахівців сфери послуг в умовах освітньо-виробничого кластера: теоретичні і методичні основи: монографія* (В. О. Радкевич, ред.). Запоріжжя Просвіта.

Паржницький, О. В. (2016). Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх токарів у фахово-орієнтованому освітньому середовищі. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки*, 1, 127–141.

Христова, Т. Є., & Ребар, І. В. (2020). Педагогічні умови підвищення рівня професійної компетентності вчителя фізичної культури. *Інноваційна педагогіка*, 20(3), 118–121.